

HRVATSKA RIJEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za po godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kucu K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 uviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utiživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para petiti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Hrvatski narode!

Tudjim upravam podložen, gospodarstveno osiromašen i prikraćen, nisi zvan, da biraš zastupstvo domovine ujedinjene i slobodne, nego pokrajine tudjem skrbništvu podložene.

Kroz malo dana imat ćeš da izabereš zastupstvo Dalmacije po izbornom redu, koji Ti ne dopušta izreći podpunu svoju volju. Imat ćeš da biraš pod pritiskom onih, koji su predstavljali većinu u zemlji i u ime njezin sa vlastodržcima mešetarili i služili im.

Nu, vidio si, da djelovanje njihovo i njihove stranke nije ni ovoj pokrajini ni ostaloj Tvojim domovini donielo koristi na nijednom polju narodnog života. Vidio si, da stranke, koje su oni stvarali, nisu Tvoju volju zastupale, nego su iz jednog zla padale u drugo, dok evo začetnici njihovi nisu u zadnje doba bili prisiljeni, da sami svoje djelo unište.

Tvoje volje, narode, nisu poštivali, vjere u Tvoju snagu nisu imali, k Tebi se nisu obraćali ni Tvoje povjerenje tražili, za to oslona u Tebi nisu imali niti ga imaju; a što još hoće da Ti se nametnu, nije nego želja i namjera, da Ti zaprieče da slobodno progovoriš i Tvoje povjerenje dadneš stranci prava složnoj i ujedinjenoj.

Ti, narode, shvaćas stranku prava, jer je ona iz Tvoje duše izašla, Ti je poznaš po izkustvu, jer je ona jedina s Tobom i u Tebi živjela, trpila i stradala. Progonjena i ozloglašivana od svakoga ona se je samo Tebi uticala i s Tobom vidala rane domovine naše, od svakoga zapaštene. Ona odavna žive u Tebi i radi bez ikakve druge nade, nego da se u Tebi i po Tebi ojača i s Tobom pristupi riešavanju velikih Tvojih potreba i oživotvorenju Tvojih narodnih i ljudskih prava.

U nedalekom vremenu riešavat će se sudbonosna pitanja za cielu Tvoju budućnost, i ako Te to vrijeme ne nadje pripravna na obranu, odvažna u navali, složna u zahtjevima, i nadalje ćeš ostati potlačen, razdvojen i podložen svim mogućim tudjinskim upravam, koje će Te kao i sada spriečavati u svakom napredku.

Stranka prava jedna i složna od Raba do Spiča, u ovim sudbonosnim i veoma težkim časovima za budućnost ciele domovine naše, smatra svojom dužnošću, da od Tebe, narode, pita i primi poslanstvo i zastupstvo Tvoje.

Ona će tražiti i raditi, da ne budeš zavisio od milosti gospodara, nego da sam sebi gospodariš i daješ.

Ona će tražiti i raditi, da u Tvojim zemlji bude Tvoj jezik gospodovao i Tvoji sinovi na upravam postavljeni.

Ona će tražiti i raditi, da u javnim poslima svaki odrasli sin naroda bude imao glasa i utjecaja.

Ona će tražiti i raditi, da se Tvoji posli privrede, težaštva, radništva, pomorstva i trgovine tako uredi, da ne budu velikoj većini na teret, a samo pojedincima na korist, nego neka od radnje svoje imade najveću korist onaj, koji radi.

Ona će tražiti i raditi, da se blagostanje Tvoje pridigne i prosvjeta proširi na način, da budeš mogao stati u kolu drugih naprednijih naroda.

Ona će poduprta od Tvojeg povjerenja, i po Tebi jaka, s Tobom tražiti i raditi, da Ti, narode hrvatski, budeš ujedinjen i sam na svomu zemljištu gospodar.

Stranka prava u riešavanju ovih pitanja niti će uzmaći, niti popustiti, dok ih ne izvjesti.

Narode!

Neokaljana zastava stranke prava, njezin obstanak, njezin razvitak, najbolje su Ti jamstvo, da će stranka prava izpuniti sve ono, za što žive i za što radi i za što sama sebe zalaže.

Nu za to je njoj potrebna Tvoja snaga i Tvoje povjerenje, koje ćeš Ti, ako ti je do bolje budućnosti, u nastojnim izborima dati njezinim predloženim.

Dana 4. listopada 1908.

Uprava „Stranke Prava“.

Šibenik, 7. listopada.

Do koji dan su izbori biranih birača, koji izabiru zastupnike na sabor. Kako svak zna, ovi izbori su skućeni i ograničeni na dvie trećine porezovnika. Zadnja trećina ne glasuje. Ne glasuju ni svi oni, koji poreza ne plaćaju. Listine sastavljaju občine. Dakle ovo su izbori, u kojima stranka prava ne može razviti svu svoju snagu, nego samo mjestimice, jer u većini izbori će se voditi pod pritiskom onih, koji još hoće da podržavaju utvaru.

U ovim okolnostima dobro je učinila uprava stranke prava, da je upravila proglas na narod. Proglas je kratak, ali vjerno izliče stanje, u kojem se naš narod nalazi i pruža mu jasnu sliku narodnog rada za budućnost.

Narod ima samo ono, što izvjesti. A da može što izvjestiti, treba mu radnje, organizacije i sustavne borbe. Treba u jednu rječ da cielo svoje nastojanje upravi jednoj svrsi: napredku, ujedinjenju, svojoj samostalnosti.

To je svrha stranke prava, koju ona može postići samo ako je narod s njom. A da je narod sa strankom prava, o tomu ne može biti sumnje, pa za to uprava stranke i traži od naroda, da on svoje povjerenje dađe onim ljudima, koje mu stranka naznači.

Hoće li ovaj poziv naše stranke imati dovoljno odziva, pitanje je, koje će biti brzo riešeno. Nu kako već rekomo, treba računati da u ovim izborima ne može narod progovoriti, kako bi on htio i želio, a po tom ni odaziv ne će biti onakav, kakav bi bio, da je obće pravo glasa.

Nego uza sve to stranka prava može računati na lep uspjeh. Narod je prodahnut njezinim duhom, i ciljevi njezini su narodni, pa stoga i uz skućeni izborni red naći će narod načina da barem djelomično progovori. Ovaj uspjeh kao da predviđaju i protivnici stranke prava, pa upiru sve sile, da taj uspjeh smanje i izjalove. Oni znaju, da je stranci prava najviše do radnje, do izvjestjenja njezinih ciljeva, pa upiru sve sile, da se ona ne bude mogla odazvati kako treba svojim obvezama prema narodu.

Kako stvari danas stoje, stranci prava je jedna od najvećih potreba imati u saboru sposobne i odlučne predstavnike, koji će znati i moći da izvrše svoju dužnost i prema narodu i prema vlastodržcima. Ti predstavnici stranke i kad bi bili u manjem broju, znali bi izvršiti što narod od njih očekiva i za što su izabrani. Stranka prava bi na taj način još više proširila i stisnula svoje redove, okupila bi cieli narod i s njom bi morali vlastodržci računati, te njezine zahtjeve izpunjavati.

Ovo kao da se sa stanovite strane uvidja, pa se upire sve moguće, da do toga ne dodje.

U koliko čujemo, neki pravaši, koji barem kažu, da su takovi, već kao da nasje-

daju ovim protivničkim nastojanjima, nu mi držimo, da uprava stranke prava ne će dopustiti, da takovi slabe njezine redove. Jer, ili se stranka prava mora odazvati kako treba poslanstvu svome, ili obće ne treba da se izlaže. A da ju protivnici u svoje svrhe izlažu, toga ne smije biti ni sada ni u buduće.

Stranka prava rovanjenju ne će nasjesti, jer ona ne žive za jedne izbore, nego za svu budućnost naroda. Za koji mandat ona se ne smije kompromitirati.

Banovinske stvari.

Afera Juriša-Czernkovich dobro je došla uslono Rauchovu režimu, da izkazi svoj bias proti slobodi štampe i proti samoj koaliciji. U tome vode već više dana glavnu rječ službene novine, koje hoće da se zapodijene progon štampe u još jačoj mjeri nego li je to bilo u Kuenova doba. Pošto koalicija razpolaze ogromnom većinom političkog novinstva, to bi te usline mjere najviše nju pogodila. Tako misle na Mark. trgu i u redakcijama vladinih reptilnih novina, zaboravljajući da bi to bila zbilja najzadnja i najočajnja mjera nastija, koja bi više koristila hrvatskoj narodnoj stvari, nego li nečistim svrhama nametnute i omražene Rauhove vlade.

Smešna je brigat te vlade, koja preko svojih novina opravdava provedenje usilnih mjera proti štampi opazkom, da bi se tim otežalo dalnje trovanje društva. Trebalo bi pitati gospodu na Markovu trgu, tko je više otrova od njih uštrcao u narodni život bilo direktno bilo preko tudjinskih, izmećarskih agenata.

Medjutim novine se pliene redom i načinom, po kojem ne bi bila ništa zazorna preventivna cenzura. Da se onemogući razpačavanje novina, obkoljuju se redakcije policijom. Donese li koja novina što o izučiskanome podbanu Czernkovichu, za koju se čuje, da je uštrcao u narodni život, njegove novine neumoljivo se zatvaraju, a zatvaraju se i njegove monstrijacije, iz kojih je teško vidjeti, da se nije, tako da je protokla i krv, i bilo više uapšenja. Kasnije pušteni su uapšeni na slobodu, ali se je zgražanje i ogorčenje u gradu ipak povećalo, jer je očito, da Rauchova crna družba hoće da obnovi Kuenova zloglasna vremena u Banovini.

O demonstracijama od petka na večer još se uvijek govori po Zagrebu. Zašto se sve ono dogodilo? Što je radnike dovelo na ulicu? Na ulicu ih je doveo grad atentat na slobodu štampe, dovele ih absolutističke orgije, što ih je zaigrala neodgovorna vlada, da uguši svaki slobodni dah i svaki znak protesta neodvisnog naroda protiv djelovanja razvratne klike. Zato se pliene novine, zatvaraju novinari; zatvaraju slobodni izbornici. Zakon više ne vrijedi ništa. Zakon o slobodi štampe kao da ni ne postoji. Ovo nije više ni absolutizam, ovo je anarhija zločinaca,

koji pod svaku cijenu hoće da spase svoju egzistenciju, te luduju željni protivničke krvi. Takovi odnosači ne mogu da ostanu bez reakcije, osobito kod nas, gdje već gotovo godinu dana gledamo, kako se bezakazno, pod izlikom spasavanja "državnih interesa" tira sa životom čitavog naroda jedan skup propalih robova, što ih je izabrao Wekerle, da s njima upokoji nepokornu Hrvatsku, koja je jedino kriva, što neće da prestane živjeti. Nije dakle čudo, što su radnici, kojima je cilj borba za oslobođenje izašli na ulicu, da javno protestuju protiv bezakazna, tiranstva, samovolje i zločina Czerkovichevog sistema, koji je evo ove zadnje progone upotrebio da zabašuri čuške, što mu još gore na odvratnom crnom mu obrazu.

Prmio je čušku, i sada daje plitniti novine i progonoj one, koji se usudjuju o tome govoriti. Ovakovi ljudi opasni su po javni mir i porredak, pa bude li se dalje nastavilo tim putem, ne bude li se ovaj razlazajof figuri stavilo brjnicu, da ne vriedja i ne izaziva mimoga naroda i ne provocira skandale, posljedice bi mogle biti kud i kamo teže, nego li su bile u petak u večer. Da je to moguće, dokazuje izvaja Czerkovicheva, da će od sada s nabitim revolutom obilaziti po zagrebačkim ulicama, pa da strelja na one, koji bi se usudili ma valjda i pogledati u ono nešto podbana. I tako smo došli pod Rauchovim režimom dotle, da nam se njegovi služnici priete revolverima, zato, što ne ćemo da budemo robovi, zato, što ne ćemo, da se poklonimo njihovim bezakaznima.

Ko da nije sve to dosta, kao da silka javno-upravnih prilika u Banovini nije već užasna, našlo je u zadnji čas i novo Rauchovo nasilje u glasovitom umirovljenju profesora Dra Manojlovića.

Punih pet mjeseci trajala je suspenzija dra Manojlovića. On je bio suspendiran od službe i cijelo plaće, tako da za ovih pet mjeseci nije primio iz državne kase ni pare. A ovo je ne samo nezakonito, nego i skrajnje brutalno i nečovječno.

Za vrijeme ovog iskušenja ponio se dr. Manojlović junacki kao pravi karakter. Vlada je bila, lansirala glaslove, da će obustaviti suspenziju, reponirati Manojlovića i učiniti sve i sva, samo ako on od sebe dade ma kakvu izvaju, izvajicu ili što slično, što bi imalo izgled ma kakve satisfakcije za Raucha. Ali je dr. Manojlović ostao čvrst kao stanač-kamen, ne vrljudujući ni tamo ni amo. On se pokazao kao čovjek od riječi, karaktera i poštenja, tako da čitava naša javnost gleda u njemu danas uzor, na koji se treba ugledati.

Vlada nije smjela osporiti korektnost stajališta akademskog senata, prema kome na osnovu sveučilišnog statuta samo njemu pripada pravo, da vodi izragu protiv sveučilišnih profesora. A nije htjela povjeriti senatu vodjenje istrage, jer jer stitila, kako će se ta istraga svršiti. Da izađe iz te dileme, utekla se ona grubom nasilju. I tako to ide dalje, — dalje bez ikakve odgovornosti, jer se sabor ne sazivlje, jer se jaute skupštine zabranjuju, jer se glas naroda ugušuje. Koliko će dugo to još trajati?

Naša trgovačka škola.

Split.

Odmah pri postanku naše trgovačke škole neki su članovi kuratorija opazili, da pod onom upravom stvari ne idu, kako bi morala, te su se uvjerali, da su uzaludne sve nade, s kojim je zemlja pozdravila otvor one škole.

Riedka hrvatska knjiga.

Ocijenjuje O. Petar Kr. Bačić.

(10)

5. Narodne knjige, t. j. snovi ovog hrvatskog naroda, bili su najbrabni i najblijeli krljotoga lava; za mletački feudalizam su mi svim podbana, čiji o dr. Manojloviću, osobito dr. Manojloviću, koji je bio u Splitu, u Kastelima u dolami. U Sinju kao posljednje koji su uvijek dolame nosili zapamtilo sam pokojne: Ivana Miloševića, Mirovića, Magančića i dr. Sada je već preko njega preotelo zabacivanje narodnog odelja, je grichota, da naši folkloristi ne upokupe te naše običaje, krnje i nošnje prije nego izgine. Vojvode hrvatskih naših četa u Mletcima imali su uvijek "skerletnu dolamu" kako i narodna naša pjesma to uvijek spominje, osobito u borba ma sa Turcima.

7. Marama. Tako se zvala tkanina kojom se ovijala glava ilirvat. Zvali ju inače: peškir, sarik, čalma. Naš narod nije imao maramc prije dolazka turskoga. Istom posvete kada su Turci ovladali narodom našim, naši ljudi poprimili su od njih taj običaj. Ali i ovoga običaja već nestaje, izčezava nevidom.

8. Svilla putca. Putec je rječ poznata, rječ naša koja je izvedena iz splititi, štogod sjediniti, zakopčati, svezati, prijediniti. Ali u na-

Oni su se zauzimali, kako ne bi bilo uzaludne žrtve splitske občine i trgovačke komore, ali usled nemara ostalih članova i naše javnosti nisu mogli postići ništa pa su upravitelju Jelčiću ostale ruke slobodne. On je, računajući na ovaj nemar, učinio od trgovačke škole nekakvo svoje poduzeće, gdje je radio što je htio i ne htio. Zahtjevi pedagogije i didaktike, napredak škole i uspjeh djaka morali su zavistiti o njegovoj hirovitoj volji, a kad mu je uspjelo, da protiv zaključka kuratorija onemogućiti učiteljevanje uzlednom savjetniku Tariaghi, a sam preuzato predavanje pravačova predmeta, i to u jeziku, kojeg on ni rječ ne razumi, onda je u istu počeo raditi, kao da je on sam i jedini gospodar. Uvadžnje bankarskih i političkih činovnika kao učitelja zavoda, sve uruče, odredbe i naručje obavljao je sam preko vlasti kuratorija, a kad je pako ovaj prestao, onda je njegovu brutalna i prkosna narav, tako da je dolazio za javnih sukoba sa građanima, sa strankama, učiteljima i djacima. Prezirao sve, što je domaće, bio je uvjeren, da ni table, ni kipe se ne može povjeriti našim majstorima; a da i ne spominjati izbacivanje hrvatskih tekstova i karata, a uvadžanje tuđih. Njegovi izrazi proti Dalmatincima su jedne izrazili štrajk djaka i očit u pobuni proti upravitelju, koji je toliko takta pokazivao, da se je uličarski pravdao sa djacima, dapače i revolverom grozio i uticao se policiji za zaštitu. Neiskrni prama svakomu, nastojao je u spijunazi odgojiti mladež, dapače mu je neki čestiti mladić u hee bacio podmitivji novac, sa rječima: "Dalmatinci se kupiti ne daju".

Nikakvo dakle čudo, ako je s' ovakvim postupanjem doveo svoj autoritet do smjensosti, i ako je disciplina u školi izgubila svaki smisao, pa po tome i napredak bio nemoguć u mjesto, da škola postane rasadnikom dobro izučenog trgovačkog podmlatka, postala je nekakva vrsta hvalista, gdje upravitelj i djaci vježbaju svoja pluća i pokazuju poznavanje uličarskih izraza. Naravski je po tom, da su bolji djaci morali ostaviti zavod, a da cijelo građanstvo, videći ovo nesnošljivo stanje, pokazuje ga starije vlasti i prosi za sredjenje ovih prilika. Usljed toga je pitanje uređenja škole živo, osobito od kada je cjelokupna akademika, mladež odlučila energično se zauzeti za sredjenje prilika i za to, se već obratila narodnim zastupnicima. No hoće li vlastima biti više na srcu uzdaržavanje jednog svog miljenika, koji pri svakom koraku pokazuje potpuno nesposobnost ili čitavu smjensost, to će nam budućnost dokazati.

Proglašenje Bugarske kraljevinom.

Na 5. o. m. j. u Trnovi Bugari su proglasili svoju državu nezavisnom kraljevinom. Radi ovoga dolaze vijesti, da je u cijeloj Bugarskoj veliko oduševljenje, da se svuda obavljaju velike svečanosti.

Ovaj događaj od velike je značenosti, jer će se sad vidjeti kako će se prema njemu držati druge vlasti, u koliko se znade, koje su od njih bile sklone, a koje protivne novine o položaju u Bugarskoj. Očito je, da je događaj usljedio preko ugovora berlinskoga, koji je tim izgubio svoju cijenu.

Ovaj događaj znamenit je i s toga, što se i nehotice mora predstaviti, da ne će ostati osamljen, i da će za njim slediti drugi, između

kojih bi prvi na redu mogla da bude aneksija Bosne i Hercegovine.

Svakako sve je to u sudbini nedateke budućnosti, pa nam je pred tim događajima bit i nama Hrvatima kao narodu budnim i opreznim, da nam se na domovinu s našeg nemara ili krivnje ne navuče koje gore zlo.

U českom saboru.

Obstrukcija Niemaca još uvijek traje, unatoč tome, što se je držalo u javnosti, a i u kulorima, da će doći do sporazuma. Sabor u svom djelovanju nije ni malo pokročio dalje, a cijeli mu se rad sastojao u tome, da su se svršile običajne formalnosti, izuzevi dva predmeta, koji su razpravljani, ali ti su male vrijednosti. Njemačka obstrukcija kroci napried i ako Niemci ostanu pri dosadanjof svojoj taktici, to će ovo zasjedanje českog sabora biti uzalud potraćeno. Hoće li Niemci i dalje ostati pri svojoj taktici, nije moguće reći. U vladinim krugovima se nadaju, da će između objih stranaka doći do sporazuma. Članovi vlade, koji su istodobno i zastupnici, ministri Fiedler i Prašek nastojali su, a i još neprestano nastoje, naći nekakov modus vivendi. Do sada im to međutim nije uspjelo. Niemci ostaju na svom intransigentnom stanovištu ne popuštajući ni za diaku. Istina doduše, kako je i sam zastupnik Švehla naglasio u svom govoru 1. o. m. j., ima nekoliko Niemaca zastupnika, koji se ne slažu sa taktikom svojih drugova, ali ti su u manjini i ne mogu ništa protiv većine svojih drugova. Jučer se u jutro još nadalo, da će doći do kompromisa i da će se Niemci okaniti tehničke obstrukcije, ali kako su sr stigle najnovije vijesti, situacija se nije ni malo promienila. Niemci markiraju još veće ogorčenje i nastoje ga proširiti među mase. Sada bacaju glavnu krivaju na maršala Lobkovicu, koji da je silno pogoršao situaciju, jer ne pošna poslovitima. Ministar Beck, koji je također spor shvaćao s optimističkim stranu, uvjerio se sada također, da je isti spor zahvalio šire dimenzije, nego što je i on sam i nego što se u obće u početku mislilo. Beck je preiskniči primio izvješća ministara, koji su se povratili iz Praga, a onda je kasno u noći odputovao u Peštu, gdje je jučer primljen od kralja i jednosatnu audijenciju, na kojoj je referirao o položaju u Českoj. Odluka o tome, da li će česki sabor nastaviti svoja vijećanja ili će biti odgođen, pašli će valjda tek budućni tjedan.

Političke vijesti.

Zadržanje pričuvnika u Dalmaciji. Ove su godine svi pričuvnici zajedničke vojske i domobranstva u Dalmaciji posle vojnih vježba pridržani kod svojih četa.

Aneksija Bosne. "Times" prima iz Petrograda, da je vladar iz Beča, prema kojoj će austro-ugarska vlada odbiti od delegacija potpunu ovlast za aneksiju zaposednutih zemalja, pobudila u Rusiji velik alarm. Rusija se boji, da bi bosansko pitanje moglo izazvati velike međunarodne komplikacije. Izbijanje bosanskog pitanja uključuje u sebi klicu velike pobjegbe iz sve države na Balkanu. Ruski su državnici uvjereni, da su u tome pitanju sve vlasti zanimane, pa se još nadaju, da će u Austriji zapriječiti, da baci na Balkan gomilu zublju.

Novo hrvatsko društvo u Istri. C. k. namjesništvo u Trstu potvrdilo je pravila novo

ustrojenog hrvatskog društva u Puntu na otoku Krku, pod naslovom "Narodna čitaonica". Za što ne hrvatska?

Izbori u Istri. Iz Voloskoga javljaju, da će narodni zastupnik Dr. Matko Laginja kandidirati u puljskom i pazinskom izbornom kotaru. Prama današnjem stanju izgleda, da je izbor Laginje u samom puljskom kotaru osigurao. Za slučaj da ovdje propade kod izbora, onda će Hrvati proglasiti njegovu kandidaturu u pazinskom kotaru. Zemaljski predsjednik Dr. Rizzi i načelnik Dr. Stanich rade grozno, da bi osujetili izbor Dra. Laginje u ovom kotaru.

Pitanje Bosne u delegacijama. "Pester Lloyd" od 28. pr. m. j. izvjavlje jedna ličnost, koja će imati veliku ulogu u delegacijama, da će glavno pitanje ove godine biti pitanje Bosne. Radi priprava u tom pitanju su i odgođene delegacije od 28. pr. m. j. na 8. o. m. j. Da izbjegne nekim upitima, ministar Burian će već u expose naglasiti i predložiti, da se uvedu otmah okružna zastupstva u Bosni. Većina neodvisnjaka će se zadovoljiti time. Hrvati će potaknuti pitanje ustava u punom obsegu, da tako uzdrže na tapetu u hrvatskoj pitanje.

Promjene u Hrvatskoj. Zastupnik na peštanskom saboru Dr. Mihajlo Polit Desančić izjavio se je jednom novinaru, da su po njegovim informacijama valdi baruna Pavla Raucha odobreni dani. U Hrvatskoj rekao je, da se desište u najskorije vrijeme velike promjene. Isti novinar čuo je suglasnu informaciju od jedne visoke političke ličnosti, koja štoji u svezi sa odlučujućim političkim krugovima u Budimpešti.

Razstup českog sabora i carevinskog vijeća. Praški "Narodni Listy" javljaju, da je ministar predsjednik barun Beck već ovlašten sa strane Njegova Veličanstva, da su u slučaju ako se ne postigne sporazumjenje između Čeha i Niemaca, ima odmah razupustiti pokrajinski sabor u Českoj, a do prigode i carevinsko vijeće. Ako se to dogodi, vladat će navodno barun Beck bez parlamenta i bez pomoći zloglasnog §. 14. — već po nekom novom sistemu. Isti list javlja, da je barun Beck ovlašten proglasiti razne odbore u českom saboru permanentnim. Njemački zastupnici ne će nikako da odustanu od obstrukcije, niti da popuste od svojih zahtjeva. Ako svi znaci ne varaju razstup je českog sabora s toga nezabjezljivo.

Delegacije, koje su sazvane za 8. listopada u Budimpeštu sastat će se već 7. o. m. j. pod večer u konferenciji, u kojima će označiti kandidature. Njeg. Veličanstvo primit će obje delegacije 9. listopada a kr. budimskom dvoru, i to: austrijsku u 12, ugarsku-hrvatsku u 1 sat posle podne, te ih otvori prijestolnom besjedom. S najvećim se interesom očekuje u prijestolnoj besjedi odlomak o Bosni i Hercegovini, te se pod izvjestno čuje, da će u ovom biti izvaja o budućem državopravnom položaju posjednutih zemalja.

Obstrukcija na goričkom saboru. Na goričkom saboru nastavljuje se obstrukcija sa strane slovenskih klerikalca i talijanskih liberalaca, tako da je zemaljski kapetan bio primoran sjednicu prije vremena zaključiti. Naredna sjednica zakazati će se pismenim putem.

Srbska narodna skupština. U službenom glasilu srpske vlade objelodanjen je ukaz, kojim se narodna skupština saziva na redovno zasjedanje na 14. listopada a. o. g. To je, kako javljaju iz Beograda, samo forme radi. Međutim su klubovi i fuzionaši i samostalni po želji

stire altro abito, che quello inferno proprio della nazione ultramarina" (anno 1739)

6. Dolama. To je prava dolama hrvatsko, koje je bilo u običaju svuda u sva gradovima i u mletičkim i u turkima i u republikama. U ovim dolama, koje su do zadnjih vremena imale u običaju, da se u zadnjih deset godina izgubilo. Ja pamtim godine 1863-1872, takovih hrvatskih koljenjica u Splitu, u Kastelima u dolami. U Sinju kao posljednje koji su uvijek dolame nosili zapamtilo sam pokojne: Ivana Miloševića, Mirovića, Magančića i dr. Sada je već preko njega preotelo zabacivanje narodnog odelja, je grichota, da naši folkloristi ne upokupe te naše običaje, krnje i nošnje prije nego izgine. Vojvode hrvatskih naših četa u Mletcima imali su uvijek "skerletnu dolamu" kako i narodna naša pjesma to uvijek spominje, osobito u borba ma sa Turcima.

7. Marama. Tako se zvala tkanina kojom se ovijala glava ilirvat. Zvali ju inače: peškir, sarik, čalma. Naš narod nije imao maramc prije dolazka turskoga. Istom posvete kada su Turci ovladali narodom našim, naši ljudi poprimili su od njih taj običaj. Ali i ovoga običaja već nestaje, izčezava nevidom.

8. Svilla putca. Putec je rječ poznata, rječ naša koja je izvedena iz splititi, štogod sjediniti, zakopčati, svezati, prijediniti. Ali u na-

rednoj pjesmi, gdje se u nastojanje vladara na dolami bila razlikovala i oblikom i običajima sa dolom srpskim i izlata, sada od njega; nicali su se od vrha do izpod pojasa, ili dolje do koljena. Najprije obično prikopčavalo dolamu izpod ploča srebrnih ili zlatnih u velikaša; otvarali se — srednjeg vjeka, na vitlji lozu. S druge strane dolame bile široke punjke, omotane, ili zlatnom smolom izvezene, gdje hvatala putca i prikopčavala dolamu.

9. Toke. Toke srebrni kolobari, vitice velike obično srebrne, jedne preko drugih privištene za jačermu. To je optočka, nakit, ured, Danas se čuje u narodnom govoru "kaput obični", gupjac ili hajjak običen, urešen svilom, gaftanom, smom. Toke su baš neki nakit osobiti, koji podseća na slog eminentno hrvatski, ili lombardsko-hrvatski, kakova imamo na spomenicima hrvatskim u Kini i drugdje. Još se vidje po Kotarima i Bukovici — te tamo po pobjrdima dalmatinskih gora, ljudi u jačermama običenim tokama. I to narodno obilježje gine, bježi iz navade nevjagom.

10. Laeman. Kod našega naroda — prostoga još i dan danas — laeman znači čovjeka ne obućena na hrvatsku, nego na talijansku, Lacman, Lacmanin; dakle Talijan, Talijanac. To je od latinski "Latium" — Latin dakle jednako Laeman. Odtolen preinačeno

laska, glasko; Lac, vlah; morlak. Krivo su mletčani zvali naše, proste ljude, naše seljake na narodnu obućenu vlasima, jer pravo talijanski narod jest vlaški narod, koji vuče lozu od Latina. Oni su vlašci. Nisu li današnji vlašci u vlaškoj — ili Rumunjskoj i Moldavskoj potomci onih latinskih legija, od rimskih careva tamo, kao legionarski veterani naseljenih? Zato su i zvani Rumunji — Romani; Latini, Laci — Vlasi, a po tursku Karavlas, i poslie Morovlasi, morlacchi; Crni Latini. Daklen Hrvati nisu Vlasi, nego talijanski narod. Nemamo li o tomu živi dokaz, što Česi i Slovenci i danas zovu Talijance Lasi Vlasi; laški — vlaški govor, jezik? Nezovu li i Niemci "Walak" talijanskog čovjeka. Navukli tuđe svojstvo, tuđe ime na našeg hrvatskog seljaka. Čim se hrvatski seljak u gradu gdje nastani, preobuče se na gosposku, on nije više vlah, morlak nego gospodin, jer se je obukao na talijansku. A to je krivo i nekorektno tuđe ime dalo našem prostomu narodu. O tomu sam pisao u podlistku "Narodnoga Lista" još god. 1875, br. 45: "Odklen Vlah i vlaško ime?" — Samo ču ovo navesti za potvrdu: . . . Slavorum lingua . . . omnes qui sunt Italic generis Vlasi et Wlossi dicuntur" (Cromerus lib. XII.)

(Nastavi će se.)

„sporazumne“ vlade dostieli odluku, da se odmah za tim sjednice skupštine odgode 1. prosinca.

Vrhovno sudište i češki jezik. Vrhovno sudište izdalo je rješenje, kojim se naređuje češkomu sudu, da češke spise mora rješavati češki.

Perzija. Posljednje borbe u Tebrisu dokazuju, da borba za ustav u Perziji nije jenjala i da je ondje ustavna stranka prevladala, pošto su vladine čete suzbiti. To je sklonilo vladu, da savjetuje šahu, da prije ustanovi dan otvorenja parlamenta, jer se samo tako može zemlja u miru. Šah je poslušao savjet, opozvao prijašnji proglas i odredio, da se novi parlament imade sastati 26. listopada. Šah je zapoviedio, da se u Tebris pošalje jedna kozačka brigada. Pučanstvo u Teheranu ravnodušno motri događaje. Mir nije narušen, samo čete uzakračuju daljnju službu. Radi ministar htio bi da izpliti vojnike, no ne ima novaca. „Times“ javlja iz Tebrisa, da narodna stranka traži jamstvo svih interesovanih vlasti, da će se ustav uspostaviti, a da joj zajedničko jamstvo Rusije i Englezke nije dovoljno.

Izbori za sabor u Perziji. U Perziji će se savzat doskora sabor. Šah je naime, kako javljaju iz Teherana, konačno odredio izbore za sabor za 17. o. m. j., tako, da se sam parlament bude mogao sastati 14. studenoga ove godine.

Maroko. Iz Pariza se javlja, da francuska i španjolska vlada spremaju drugu notu, koja će se poslati vlastima algieriskog ugovora i Mulej Hafidu. U toj će se noti označiti jamstva, što ih mora dati Mulej Hafid za to, da bude prisutan sultanom. Jamstva će biti isia, što su tražena u prvotnoj noti i glede kojih su se vlasti sporazumjele. Ministar izvanjskih posala Pichon predao je notu španjolskomu poklisaru u Parizu markezu del Munia, a ovaj će je poslati španjolskoj vladi na odobrenje. „Petit Parisien“ doznaje, da se u ovoj drugoj francusko-španjolskoj noti ne traži više od Mulej Hafida, da službeno i naručito opozove sveti rat, ali se počeće misao da sam izda sličan proglas, kojim bi se Evropejci zaštitili od fanatičkog pučanstva. Osim toga ne spominje se više u noti novčana očesita za vojnu u području Šanja. Time su se u životu Francuzke znatno snižili.

Mladoturci i Srbi. U Plevlju i na drugim mjestima u sandžaku novopazarском službeno je proglašeno ovo: Ni jedna turski podanik ne smije se više, kao do sada, nazivati Srbinom. Turski podanici srbске narodnosti imadu se označiti kao „pravoslavni Osmantlije“. Svakom Osmanliji bez razlike vjere otvoren je put u civilnu i vojnu službu. Uvjet je samo znanje turskog jezika, koji je uredovni i službeni jezik. Pravoslavne vjerske škole stavt će se pod strog državni nadzor. Čuje se također, da je svaki podpora vjerskih škola i inih vjerskih uređaba sa strane Srbije zabranjena. Ovom naredbom došlo je do preloma između Mladoturaka i Srba.

Iz hrvatskih zemalja.

Hrvati i Slovenci. Kao uzvrat za tople simpatije, što ih izražava hrvatska javnost za Slovence u ova trgovačka vremena, ljubljanska knjižara Lavoslav Schretnier odlučila imati sličan sortiment hrvatskih knjiga. To neka bude početak slovensko-hrvatske knjižarske organizacije. Naskoro ćemo čuti jednoglasno glas o hrvatskim knjižarima. Tako ćemo se boriti zajedno, a i praktički vršiti što kongresi obećaju. Iz smrti živor. — Dr. Franjo Hešić.

„Magyar Hirlap“ o Hrvatima. „Magyar Hirlap“ pše da je u Hrvatskoj potreban absolutizam, a ustav sporedna stvar. Ne bude li se hrvatski sabor spošavljao s banom, treba Rauchu dati neograničenu vlast, a onda će se tek u Hrvatskoj sanirati javi odošaj.

„Palace Hotel Croatia“. Preklani se je u Zagrebu konstituiralo dioničko društvo, kojemu je svrha, da u čitavoj Hrvatskoj podiže moderno uređena svratišta. Prvo je svratište toga poduzeća „Palace Hotel Croatia“, koje su otvorilo na 1. o. m. j. Svratište ima tri kata. U prizemlju su ukusno uređene dvorane restauracije, posebne klubske prostorije čitaonica i ulična točionna piva. U katovima ima 50 vrlo elegantno i udobno uređenih soba. Cielo je svatište električno rasvjetljeno, a podovi pokrili linoleumom. Sve su radnje izveli domaći obrtnici, a i skoro sav namještaj potječe od domaćih tvrdka.

Progon učiteljica na Rieci. „Novi List“ javlja, da se sa strane riečkog školskog vieća povela velika akcija protiv mnogobrojnih (13) učiteljica, što su namještene na riečkim školama. Ta akcija imade svrhu, da ih se polama. Ta akcija imade svrhu, da ih se polama. Ta akcija imade svrhu, da ih se polama. Ta akcija imade svrhu, da ih se polama.

čini, jest u tome, što se one „školskom vieću“ ne pričinjaju dosta velikim talijancima, jer su ili rođene na Rieci ili u Istri itd., te da ne daju garancija, da će moći usaditi dosta jaku mržnju u dušu nevine djece protiv svega što nije talijansko. Ova vjest, čim se pročula, izazvala je u Rieci veliku senzaciju. Kako saznajemo, stvar je odpućena na disciplinarno vieće, koje imade prosuditi „krivaju“ učiteljica.

Pokrajinske vijesti.

Napadaj u Trogiru. Pišu nam iz Trogira: Kotarsko poglavarstvo, bez ikakova razloga, zabranilo je tek osnovanom „Sokolu“, da izadje vani. Radi toga među pučanstvom vlada ogorčenje. Na 30. pr. m. j. u večer, kad se je V. Mišić, jedan od najmirnijih Hrvata u puku, vraćao kući, dočekao ga je neki izrod Marich, radnik u talijanskoj tvornici sardela, pa je dva put pucao na njega iz samokresa. Mišić je klonuo na zemlju. Odućeli su ga kući i teško da preboli. Ubojca je zatvoren. Građanstvo je bilo silno uzrujano i oružnici su morali patrolirati cielu noć, da se građanstvo ne izkalki na talijanski „Gabinetto“. — U Trogir su stigli upravitelj kot. poglavarstva u Splitu namjestništveni savjetnik Madiraza i politički komisar Persić, te je ovaj preuzeo ravnanje obćinskom policijom. Vidi se, kad se o zaštiti talijansha radi, onda je vlada brza u odlukama, koje vriedjaju obć. autonomiju.

Razpust obćine sinjske. Doznaje se, da će ovih dana sliediti razpust obćine sinjske. Poslije smrti načelnika dva je bilo sazivano obćinsko vieće, a nije moglo zaključivati, jer se nije odazvao zakoniti broj.

Imenovanje. Vjezbenik luke i pomorskoga zdravlja Luka Krstelj imenovan je asistentom luke i pomorskoga zdravlja kod lučkog poglavarstva u Dubrovniku ostajući na svom dosadašnjem službovnom mjestu. Čestitamo!

Bura prevrnuła brodicu. Prošle nedjelje vozili se iz Metajne odlomka pažkog Barbata put Caske u svojoj brodici sinovi Mihe i Jere Lucarić, kad iznenadna bura prevrne im brodicu te utopi ribu dok mornari sa brodicom se spasili. Oprez na moru nigda za dosta. Bolje je i kašnje na vesla, nego se igrati sa vjetrom.

Za novu bolnicu u Splitu odabrano je zemljište na Firulam, te je sa svim vlastinicima odnosnih zemalja uglavljana pogodba. Nabaviti će se 45.000 m. četvornih, a potrošiti će se za iste 160 do 180 hiljada kruna.

Ciena mastu. Javljaju iz Splita, da je ovogodišnji plod loze neloš, a vrst masti izvanredno dobra. Ciena mastu 14—16 K po hekt. Kupaca sasvim malo, Penostalo bačava, koje su odveć skupe, plaća se 7 do 8 kruna od sladkog drveta po hektoltru.

Trgovačka škola u Dubrovniku. Dubrovačka trgovačka komora odredila je u jednoj od prošlih sjednica, da preduzme inicijativu za otvor trgovačke škole u Dubrovniku. Sada se predsjednik i tajnik trgovačke komore nalaze u Beču, da proučavaju djelatnost bečke komore. Uz to su oba bili na ministarstvu za bogošlovje i nastavu, da se izvieste kako je tamo primljena ideja o otvaranju trgovačke škole u Dubrovniku.

Novi Lloydovi parobrodci. U četvrtak porinuli su u Trstu svečano u more najnoviji parobrod Lloyd, kojemu su furim nadjenuli ime „Brinn“. Novi parobrod nosi preko 4000 tona, a bizanac je skoro sagradjenim parobrodima „Graz“ i „Praga“. Pošto su zadnje imenovanom parobrodu dali latinsko ime „Praga“, očekivalo se je, a i u ministarstvu se je govorilo, da će i najnoviji parobrod dobiti „neutrinalno“ latinsko ime „Berna“. Ali kad su češki predstavnici iz Moravske došli u Trst i vidili ono profurtimašeno ime, demonstrativno su se uztegli od svih svečanosti i poslaše ministru Fiedleru oštar prosvjed proti takovom pristano postupanju Lloyd. Iz Dundee brzojavljaju, da je novi Lloydov parobrod „Prinz Hohenuho“, bizanac „Barona Gautscha“, dobro odgovorio na prvotj pokušajnoj vojnji, koja je trajala 24 sata. Parobrod je prevajljao u srednju 17 milja na sat. „Prinz Hohenuho“ namijenjen je brzoj Lloydovoj službi u Dalmaciji, a imao bi nastupiti plovitbu drugom polovicom ovog mjeseca.

Iz grada i okolice.

Obćinsko vieće šibensko sazvano je za iduću nedelju dne 11. t. m. j.

Skupština u Vodicama održana prošle nedjelje izpala je sjajno. Skupštini je prisustvovalo preko 1200 osoba iz varoša i okolice. Nakon skupštine upriličila se veelebna povorka. Sa skupštine bi odposlat brzojav sliedećeg sadržaja: „Gospodinu Ivanu Hribarr županu u Ljubljana. — Skupština pod vedrim nebom

držana 4. tekućega u Vodicama kliče slava palim slovenskim žrtvam njomačkog nasilja i nepravde. Predsjednik skupštine Krste Škocić“.

Čudno držanje. U svezi s današnjim našim člankom o trgovačkoj školi u Splitu moramo konstatovati, da se splitski današnji listovi u tom pitanju drže uprav zornom. „N. J.“ uzimlje u obranu ječičica, a „Sloboda“, koja izlazi za samo dobro puka, u njemu mudro šuti. I tako se javnom štampom saniraju žalostne prilike pri onoj školi!

Telefon. Izgledalo je, da će radnja za postavljanje telefonske mreže u Šibeniku započeti ove jeseni, ali do danas ne vidi se, da bi išta bilo u tu svrhu ni razpoloženo, a kako li započeti. Svak se u čudu pita, za što to u Šibeniku uvijek sve, što od vlade dolazi ide sporilo ni nikako napred?

Kretanje u luci. Kroz minul mjesec rujan ušlo je u šibeničku luku 299 aust. ug. parobroda i 24 jedrenjače; talijanskih parobroda 7 i 49 jedrenjača, onda jedan parobrod englezki i jedna turska jedrenjača. Ukupno tonelaza 48949.

Dovoz siena. Jutros su prispjeli u našu luku kralci sienom talijanski parobrod: „Nocar“ i „Isonzo“. Ovo im je treći naval u malo dana. Siena je stiglo sila božja, a sve mal ne za Zagorje, što je najboljim dokazom, kako Dalmacija oskudieva u velike krmom kroz nastajnu zimu. Pošto je sieno većinom za privatnike, želti je da prekomjernim cijenama ne gule narod.

Izvoz drvila. Pod skladištem Steinbeiss u Mandolini nalaze se pod karikom dva velika parobroda: „Audise“ talijanski i „Arad“ društva „Adrije“.

Amerikanski jacht „Avina“ gosp. Grelhaka stigao je u nedelju iz južne Dalmacije u našu luku, te je prekućer krenuo dalje. Na njemu su bila 2 putnika i 40 vojske.

Kinematograf. Od nedjelje do danas isti program. Polovicom ovog mjeseca kinematograf se premješta iz atrijuma mjestnog kazališta u prizemlje kuće Bentempo u gradu iza Hrvatske vjeresijske banke.

Razne vijesti.

Doktorat veterinarstva. Visokim veterinarskim školama u Beču i Lavovu podjeljeno je kraljevom odlukom od 5. pr. m. j. pravo promocije na čast „doktora veterinarstva“ (Doctor medicinae veterinariae). Time je udovoljeno davnjoj želji slušatelja veterinarstva.

Luche tu odbijeno pomilovanje. Ženevski listovi javljaju, da je odbijena molba ubojice kraljeve Jelsave. — Luchena, kojom je tražio pomilovanje.

Telefon bez žica. Briški admiralitet pravio je prije nekoliko dana pokuse telefona bez žica. Pokusi su se pravili u luci Portsmoutha, a uspjeti su vrlo dobro. Posetama dobro moglo se je razgovarati sa jedne ladje na drugu u udaljenosti od 30 englezkih milja. Tim je pokušajima dokazano, da se aparati za telefon bez žica mogu posve dobro rabiti na relativno kratke udaljenosti.

Reforma kalendara u Rusiji. Komisija na akademiji znanosti postavljena u svrhu uvedenja gregorijanskog kalendara u Rusiji, zaključila je sazvat i Petrogradu međunarodnu konferencu, da joj se podnese pitanje o rješenju reforme kalendara. Rusko svećenstvo želi, da i nadalje u Rusiji oстане julijanski kalendar, jer misli, da bi se zbio sviet uvedenjem novog kalendara. Ministarstvo trgovine zagovara uvedenje gregorijanskog kalendara.

Ribari!

Obznanjujem gospodu ribare, da sam moje sasvim podpuno skladište mreža, konaca, olova, suvra i inih stvari potrebitih za ribarenje prenela iz Malinske na Rieku kuća „Adria“; s toga molim zanimanike da se odsele unapried tamo obrati. Moja adresa ostaje: Gilda Celebrini — Rieka — kuća „Adria“.

Sa štovanjem

Gilda Celebrini.

Premiuo je u Chicagu na 16. pr. m. j. Z. V. Mužina, rodom iz Istre, jedan od najagilnijih organizatora hrvatskih emigranata preko Oceana. Mlad čovjek, nedoučeni pravnik, ostavio je domovinu i prešao u Ameriku gdje je boravio 18 godina. Stopro mu je bilo 39 godina. Najprije je bio stupio u uredništvo Političeve „Slobode“, koja je izlazila u Chicagu, ali se je poslije godine razstao sa Polićem. U obće život mu je bio buran, jer nije znao nigdje da se smiri. Umro je u biedi. Neka mu je laka tudja zemlja!

Menelik na smrti. Francuzka je vlada primila bžojavnu obavijest, da je Abesinski kralj Menelik obolio od kapi. Pozvani su svi podkraljevi da okrunu priestolonasljednika.

Njemačko radničko društvo u Trstu. Kako iz Trsta javljaju: Nemci, pod auspicijama vlade, vrlo tiho i potajno osnovali su jedno radničko društvo, čija je pravila namjestništvo već odobrilo. Društvo će se zvati „Adria Perle“, a glavna će mu zadaća biti, da stvori jednu aktivnu njemačku političku stranku, koja će i javno nastupati. Ovo je inače logična posljedica vladine politike u Trstu. Počela je sa njemačkim školama i kapitalima, a nastavlja se sa stvaranjem ulice.

Novo izdanje dopisnica i listovnica. Kroz ovu će se godinu izdati nove dopisnice, listovnice, obavijesti, predanice za telegrame, Stecionične karte, potvrđnice, izplate poreza itd. na kojima će biti utisnuti novi poštanski biljezi sa slikom vladara godine 1908. Važniji će poštanski uredi razpačavati nove dopisnice već 4. o. m. j.

Nuše brzojavke. Beč, 7. Car austrijanski poslao je po poklisarima notu svim vlastima, koje su sudjevalove pri sklapanju berlinskog kontrakta. Ova se nota u ovaj čas razasana dovodi obćenito u savez s pitanjem skore aneksije Bosne i Hercegovine.

U višim političkim krugovima smatra se pitanje ove aneksije zrelim toliko, da će biti riješeno bez ikakvih ozbiljnih komplikacija.

Sofija, 7. U cijeloj zemlji vlada najveće oduševljenje radi historičnog događaja od 5. o. m. j. Prevladjuje mnijenje, da događaj ne će izazvati nikakvih zapletaja.

Carigrad, 7. Ovdje se teško dojmito proglašenje Bugarske kraljevinom, ali je sve sklono mirnom, trieznom, nego li ratobornom razpoloženju.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, izdavač i odgovorni urednik Josip Drezga.

STECKENPFERD --
od
ljljanova mlika SAPUN
najbolje sredstvo za kožu.
40-17

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u kontu korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijedne. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuva zaklada 100.000

Centralna Dubrovnik - - - - -

- - Podružnica u Splitu i Zadru.

Priskrbljuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razretne, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod zbrisanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:

sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4 %

" " " 15 " " 3 3/4 %

" " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim. (sterlinam) uz uložničke Listove:

sa odkazom od 15 dana uz 2 1/2 %

" " " 30 " " 2 1/2 %

" " " 3 mjes. " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepest 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uloženja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkaso mjestnih računa, mjenica glasnih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvara tekuće račune u raznim vrijednostima. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izdrižanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomouc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palit, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Nowo-mjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predjume na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontrinja (Contrirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drugo pogibljivi provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osiguravaju vrijednote proti gubitcima zbrisanja

Banca Commerciale Triestina.

Hrvatska Tiskara

ŠIBENIK.

Izradjuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brošure, sve vrsti tiskanica za občinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd. te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove itd.

Drži u zalihii sve vrsti občinskih, župnih i drugih raznih tiskanica.

Solidna izradba. Umjerene cijene.

Naručbe obavljaju se brzo i točno po zahtjevu.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.

Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predjume na vrijednostne papire, kao i na robu ležuću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdrižane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavna tržista monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsavjestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Vinko Majdič

valjni mlin u KRANJU

proizvadjaa najbolje vrsti pšeničnog brašna i brašna za krmač uz najniže cijene.

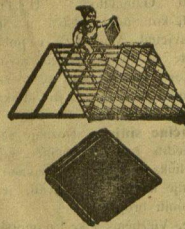
Najveća produktivnost. Brza poslužba.

Izvršni zastupatelj za Dalmaciju i Bosnu-Herzegovinu, Imzev Sarajevo i Boku Kotorsku: Babić & Klein Zadar.

Zastupatelj za Boku Kotorsku: Radoslav G. Žutkčić, Kotor. Zastupatelj za okružje Pulj: Lacko Kriz, Pulj.

Zastupatelj za okružje Trst: Aleks. Rupnich i dr., Trst, via Squero nuovo broj 11. 52-8

VJEČNI KROV „DINARKA“

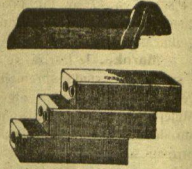
Josip Lovrić pok. Nikole

KNIN.

PRVA

DALMATINSKA TVORNICA

CIMENT-PLOČA, CRIEPA, CIGLE, STUPOVA OD ARMIRANOG BETONA ZA OGRADE I VINOGRAD, KAO ŠTO I SVIH OSTALIH PROIZVODA OD CEMENTA, BETONA I ARMIRANOG BETONA

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislaviceva ulica br. 2. PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Split i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

- a) osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti; b) osiguranje miraza; c) osiguranja životnih renta.
- Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojina sa i bez liečničke pregledbe.
- Pučka osiguranja na male glavnice bez liečničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

- Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
- Osiguranja pokretnina (pokuštva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
- Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim odeljima iznosi: K 1.410.816.28
Od toga jamčevne zaklade: K 1.000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštete: K 2.619.582.36

Za Dalmaciju pobliže obavjesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzornitvo „Croatiae“ u Splitu. Poslovnica u Splitu, ulica Do Sud br. 356.

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

Oglašujte u „Hrv. Rieči“!

KNJIŽARA I PAPIRNICIA

IVANA GRIMANI-A

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

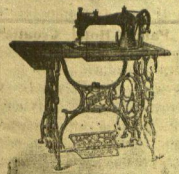
Preuzimlje naručbe svakovrstnih pečata: g kautschucka vikovine.

Skladište fotografskih aparata i svih nužrednih potrebština.

preporučaa svoj veliki izbor liepih HRVATSKIH, TALIJANSKIH, NJEMAČKIH I FRANCUZKIH KNJIGA, romana, slovnica, riečnika, onda pisanih sprava, trgovačkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Prima pretplate na sve hrvatske i strane časopise uz originalnu cijenu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću. Velika zalihaa svakovrstnih topiomjera, zwieker-naočala od najbolje vrsti i leća u svim gradacijama. VANJSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.

Skladište najboljih i najistinitijih 'ivačkih strojeva „SINGER“ najnovijih siste. ia.